

Opfølgning på Indenrigsudvalgets høring om inddragelse af unge i lokaldemokratiet

Opsamlingsnotat fra høringen om inddragelse af unge i lokaldemokratiet den 21. februar 2024

Formål

Formålet med høringen var at bidrage til debatten om, hvordan børn og unge i højere grad kan inddrages og få medejerskab over lokalpolitiske beslutninger. Det er vigtigt, at de unge inddrages i lokaldemokratiet, bl.a. fordi det kan højne kvaliteten og legitimiteten af lokalpolitiske beslutninger og styrke børn og unges demokratiske dannelse og samfundsengagement.

8. marts 2024

J.nr.: Skriv ref. og tryk
F11

Paneldeltagerernes vigtigste budskaber og anbefalinger

I det følgende gengives paneldeltagerernes bidrag, som er tilsendt udvalgssekretæren efter afholdelsen af høringen. Paneldeltagerne blev bedt om at sende 3-5 (kortfattede) anbefalinger.

Teksterne er i visse tilfælde redigeret af hensyn til opsamlingsnotatets konsistens. Der er ikke redigeret i det indholdsmæssige.

1. Cecilia Decara, national chef, UNICEF Danmark

Ungeinddragelse skal gøres lovpligtig i alle danske kommuner. Børn og unge har ret til at blive inddraget i og få indflydelse på beslutninger, der vedrører os. Det fremgår af Børnekonventionen, som Danmark ratificerede i 1991. Men det er langt fra alle børn og unge, der oplever at blive hørt og inddraget – eller har ret til det.

Flere kommuner har endnu ikke vedtaget en strategi eller politik for, hvordan de vil inddrage børn og unge. Cirka en tredjedel af alle danske kommuner har ikke noget børne- eller ungdomsråd. Herudover ses der flere eksempler på at børn og unge har mødt udfordringer og mangelfuld opbakning, når man har forsøgt at starte et ungdomsråd i ens kommune. Endelig har flere eksisterende ungdomsråd oplevet at blive stærkt beskåret eller helt fået trukket den økonomiske støtte og sekretariatsbistand.

Det er problematisk at det er op til kommunalbestyrelsen, hvorvidt børn og unge skal have mulighed for at blive inddraget i de beslutninger, der vedrører os. UNICEF Danmark mener, det bør være en rettighed for børn og unge. Derfor anbefaler UNICEF Danmark:

- At Folketinget udarbejder en lov, der sikrer, at kommunerne inddrager børn og unge i politiske processer og beslutninger, der vedrører dem. Loven bør udarbejdes i samarbejde med relevante børne- og ungeorganisationer.
- At loven forpligtiger alle danske kommuner at have et organ for inddragelse af børn og unge.
- At loven udarbejdes som en rammelov, der sidestiller organet for børne- og ungeinddragelse med kommunale ælde- og handicapråd. Her kan der med fordel findes inspiration i hhv. den finske og norske lov om kommunale ungdomsråd.
- At rammeloven sikrer unges ret til at blive hørt - samtidig med, at kommunerne i samarbejde med unge i kommunen får udstrakt frihed til at beslutte, hvordan de bedst organiserer organet for ungeinddragelse.

- At der i udarbejdelsen af rammeloven diskuteres følgende temaer: Høringsret, ret til at stille forslag, aldersgrænser, økonomi, sekretariatsbistand, sammensætning og valg af rådsmedlemmer (herunder repræsentativitet og mangfoldighed), løbende inddragelse af unge, som ikke sidder i organet (fx gennem elevråd på folkeskoler, erhvervs- og ungdomsuddannelser, lokalt foreningsliv og lignende), samt krav om faglighed i arbejdet med børne- og ungeinddragelse (fx kompetenceudvikling, at man arbejder ud fra anbefalinger for god børne- og ungeinddragelse mv).

2. Christine Ravn Lund, forkvinde, DUF

DUF anbefaler, at Folketinget, med inddragelse af ungdomsorganisationer, udarbejder en lov, der sikrer, at kommunerne inddrager børn og unge i politiske processer og beslutninger, der vedrører dem. Herunder anbefaler DUF:

- At loven forpligtiger alle danske kommuner til at have et organ for inddragelse af unge, som kan være et ungdomsråd, ungeråd, ungeforum, ungdomsplatform eller lignende.
- At loven udarbejdes som en rammelov, der sidestiller organet for ungeinddragelse med kommunale ældreråd/handicapråd – evt. med inspiration fra hhv. den finske og norske lov om kommunale ungdomsråd.
- At rammeloven sikrer unges ret til at blive hørt – samtidig med, at kommunerne i samarbejde med unge i kommunen får udstrakt frihed til at beslutte, hvordan de bedst organiserer organet for ungeinddragelse.
- At der i udarbejdelsen af rammeloven diskuteres følgende temaer: Høringsret, ret til at stille forslag, aldersgrænser, økonomi, sekretariatsbistand, sammensætning og valg af rådsmedlemmer (herunder repræsentativitet), løbende inddragelse af unge, som ikke sidder i organet (f.eks. gennem elevråd på folkeskoler, erhvervs- og ungdomsuddannelser, lokalt foreningsliv og lignende), samt krav om faglighed i arbejdet med børne- og ungeinddragelse (f.eks. at man arbejder ud fra anbefalinger for god børne- og ungeinddragelse).

DUF understreger, at det at etablere et ungeråd ikke kan stå alene for at sikre god ungeinddragelse i kommunerne. God ungeinddragelse kræver gode rammer: at det er tydeligt hvilket mandat, man har, at man bliver klædt på, og at der er en tydelig tilbagemelding om, hvordan ens inputs er blevet brugt.

3. Maria Bruselius-Jensen, lektor ved Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet

Maria Bruselius-Jensen anbefaler udvalget at kigge i Maria Bruselius-Jensen og Anne Mette W. Nielsens bog "Veje til deltagelse", som har fokus på styrkelse af ungedeltagelsen: https://vbn.aau.dk/files/400802140/Veje_til_deltagelse_OA.pdf.

1. Kerneanbefaling: Giv unge adgang til at forme og formidle deres perspektiver

Der ligger mange nuancer i at give adgang til, at unge kan være medbestemende. Her vil jeg nævne to.

For det første er det afgørende at unge inddrages i forhold som faktisk har betydning for dem, og dernæst, at de kan deltage fra en position, hvor de er eksperter. Unge kan selvfølgelig være eksperter på nogle områder. Men alt andet lige er de kvag deres korte livserfaring og uddannelse sjældent fageksperter. De er derimod altid "hverdagseksperter" i deres eget ungdomsliv. Med det udgangspunkt bliver det muligt og meningsfuldt for unge at deltage med den viden de har fra deres hverdag. Den besidder vi som voksne og professionelle ikke, og den er værdifuld.

For det andet skal ungeperspektiver ikke kun forstås som noget allerede eksisterende, som ligger – inde i de unge – og venter på at komme til udtryk, når den rette sammenhæng opstår. Unge har brug for muligheder for forme deres perspektiver, ex. deres drømme om et godt liv i kommunale sammenhænge. At give adgang til ungedeltagelse handler altså så om at understøtte, at unge i interaktion med voksne eller andre unge, kan få adgang til forme deres perspektiver og forandringsønsker.

Det gælder i øvrigt også for alle os andre. Men børn og unge står i et immanent ulighedsforhold til voksne. De har ikke de samme livserfaringer, viden, professionelle sprog og adgang til steder og sammenhænge, hvor de kan udtrykke deres perspektiver. Derfor skal vi være særligt opmærksomme på at skabe denne adgang og understøttelse for at styrke unges deltagelsesmuligheder.

2. Kerneanbefaling: Sæt jer selv, som voksne og professionelle, i stand til at lytte og lære af de unges bidrag

Det næste, helt afgørende fokuspunkt, handler om faktisk at sætte sig selv i stand til at høre de unges bidrag som meningsfulde, og at have så meget plads til refleksion, at de unges bidrag faktisk kan tages alvorligt. Fordi unge ofte taler fra et andet perspektiv og med et andet sprog - og måske fordi vi har et syn på unge som ufærdige - kan deres perspektiver ofte opleves og aflejes som banale, irrelevante, utopiske, useriøse osv. af de

voksne/professionelle. Læring fra utallige processer viser, at det kræver tid, overskud og vilje til at lade sig forstyrre, for at unges inddragelse faktisk skaber ændringer i forståelser hos professionelle. Så sørg for at der er støtte, tid og rum for at I som voksne/professionelle kan tage de unges perspektiver ind og lade jer forstyrre af dem.

3. Små eksperimenter gør det muligt at handle på den nye fælles viden, og eventuelle forandringsønsker, som opstår i dialogen med unge

Vi skal ikke kun lytte og lære af ungeinddragelse. Vi skal også handle og skabe forandring på baggrund af den nye viden, perspektiver og forandringshorisonter som tegner sig gennem dialogerne med unge. Det er ofte her kæden falder af, fordi det virker helt umuligt at gribe de ønsker og ideer der opstår. En anbefaling er derfor at tænke forandring som eksperimenter. Små afprøvninger af at gøre tingene på nye måder: lad os prøve at holde mødet ved fodboldbanen, lad de unge deltage i kommunale budgetlægning, åbn rådhuset for en ungefestival – bare en gang. Eksperimenter er en god måde at tage de unges ønsker alvorligt, og dermed bekræfte dem i at inddragelse ikke er tokenistisk, og at deres bidrag (og medborgerskab) faktisk er værdifuldt. Samtidig er det en god anledning til sammen at blive klogere på hvordan det kommunale liv og samspil kan (også) være.

4. Stephanie Storbank (V), borgmester, Billund Kommune

Inddragelse af børn og unge i lokaldemokratiet sikrer en bæredygtig, repræsentativ og dynamisk demokratisk proces. Som hjemsted for Børnenes Hovedstad er det for Billund Kommune vigtigt reelt at lytte til kommunens børn og unge. Det handler om at skabe de rigtige rum, der er nærværende, konkrete og i formater, der giver mening for dem.

Billund Kommunes børnesyn understøtter, at børn og unge bliver opfattet mindst lige så kompetente som voksne, og deres stemme indgår i de lokalpolitiske beslutninger.

Billund Kommune har følgende anbefalinger, som baserer sig på mange års arbejde med at styrke børn og unges lokaldemokratiske stemme:

1. Udvikling af formelle strukturer: Det er vigtigt, at der lokalt er udviklet og implementeret retningslinjer for, hvordan børn og unges stemmer bliver hørt og indgår i formelle beslutningsprocesser. Det er dog ikke sikkert, at løsningerne er de samme for hver enkelt kommune, og derfor kan national lovgivning om etablering af Ungeråd ikke løse det alene. Lokalt handler det om at

skabe de rigtige rum, der er nærværende, konkrete og i formater, der giver mening for børn og unge.

2. Bred repræsentation: Der bør sikres en bred repræsentation blandt børn og unge, så det ikke kun er ressourcestærke børn og unge, der bliver inddraget. Inddragelse sikrer, at deres stemmer bliver hørt og taget i betragtning, hvilket bidrager til en mere retfærdig og repræsentativ demokratisk proces – og som til sidst resulterer i de bedste løsninger.

3. Reel inddragelse og beslutningskompetence: Unges perspektiver skal ikke blot indsamles, men også anvendes aktivt i beslutningsprocessen. Det er afgørende, at de unge oplever, at deres input har reel indflydelse på beslutninger, og i lige så høj grad, at unge får feedback på deres input og bliver gjort bekendte med, hvordan disse er brugt.

4. Kvalitet i inddragelsesprocessen: Der bør skabes trygge og ligeværdige rum, som opmuntrer til reel deltagelse. Det er vigtigt at facilitere rum, stemme, publikum og indflydelse, hvor børn og unge kan udtrykke deres perspektiver og bidrage til beslutningsprocessen, mens de er bevidste om deres mandat.

5. Kompetenceudvikling og bevidsthed om børnesyn: Det er essentielt, at både børn, unge og lokale børnefaglige medarbejdere samt politikere er bevidste om gode inddragelsesprocesser og feedbackmodeller. Dette kan understøttes gennem målrettede kompetenceudviklingsforløb til forvaltninger og fagprofessionelle.

5. Elisabeth From-Pedersen, forperson, NAU

Gør ungdomsråd lovpligtige

Gør ungdomsråd lovpligtige. Der er ingen formel demokratisk inddragelse af unge under 18 år lige nu. Det er dannende og giver demokratisk selvtillid, samtidig med at beslutningstagerne bliver klædt bedre på til at træffe de beslutninger, der skal træffes på bl.a. ungeområdet.

NAU anbefaler, at Folketinget udarbejder en rammelov, der sikrer, at unge i alle kommuner har ret til at blive hørt og inddraget i et organ for inddragelse af unge i form af et ungdomsråd, ungeråd, ungeforum eller lignende. Denne lov om ungdomsråd skal give de unge og kommunerne udstrakt frihed til i samarbejde at beslutte, hvordan de bedst organiserer organet for ungeinddragelse. Dog anbefaler NAU, at en lov om ungdomsråd skal give ungdomsrådet et minimum af initiativret, så de f.eks. kan præsentere for eller stille forslag til kommunalbestyrelsen. Derudover skal der i loven tages højde for

følgende temaer: høringsret, økonomi, sekretariatsbistand, løbende inddragelse af unge, som ikke sidder i organet, og krav om faglighed i arbejdet med børne- og ungeinddragelse (f.eks. at man arbejder ud fra anbefalinger for god børne- og ungeinddragelse).

Oplys omfanget af mandatet og følg op

Gør opmærksom på, i hvilket omfang man kan og vil inddrage den/de unge, så der ikke er lovet hverken mere eller mindre. Følg efterfølgende op, og informer de unge om, hvordan man har inddraget deres synspunkter, og hvorfor man (ikke) har inddraget deres synspunkter.

Inddrag i god tid

Inddrag tidligt i processen, så de unge kan være med til at sætte en dagsorden og ikke blot skrive en note.

Vær til stede de steder, unge befinder sig

Borgermøder, høringsindkaldelser m.v. bliver oftest kommunikeret de steder, hvor ungdomsgenerationen ikke er til stede i særlig høj grad. Mange unge ved formentlig ikke, at der foregår en lang række demokratiske begivenheder, hvor man kan bruge sin stemme, fordi de ingen "invitation" har fået. Det giver altså rigtig god mening at reklamere på sociale medier, skoler, ungdomshus osv., så unge er bevidste om muligheden.

6. Eva Mærsk, ph.d. i sociologi og specialkonsulent, Nordregio

- Uddan de voksne og ikke de unge - politikere og embedsværk skal uddannes i at opdage "youthwashing". Hvis vi først inviterer til en workshop, når endemålet er besluttet, så bliver ungeinddragelsen symbolsk, og det undergraver og skader unges demokratiske dannelse.
- Understøt den "uformelle" ungeinddragelse igennem folkeoplysning – langt de fleste unges demokratiske opdragelse sker i foreningsliv eller elevråd. Unge har brug for at afprøve og lære deres egen demokratiske magt at kende i deres lokale arenaer (f.eks. ved at sørge for at foreningsbestyrelser har (majoritet af) unge medlemmer).
- Understøt den "formelle" ungeinddragelse – dette kan ske ved at indføre ungdomsråd og lave klare rammer for disse. Allerhelst beslutningsmandat, men ellers høringsret. Sørg for, at unge ikke kun inddrages i "unge"-temaer, men i det brede politiske spektrum.
- Vær ærlig om rammerne for ungeinddragelsen – det er okay, hvis inddragelsen ikke kan ske, men sørg for, at mandatet er tydeligt, og vend tilbage med resultatet af de unges medvirken.

7. Rasmus Therkelsen, næstformand, Ungdomsringens Ungeråd

Ungdomsringens fire primære anbefalinger:

- At Folketinget, med inddragelse af ungdomsorganisationer, udarbejder en lov, der sikrer, at kommunerne inddrager børn og unge i politiske processer og beslutninger, der vedrører dem.
- At loven forpligtiger alle danske kommuner at have et organ for inddragelse af unge, som kan være et ungdomsråd, ungeråd, ungeforum, ungdomsplatform eller lignende.
- At loven udarbejdes som en rammelov, der sikrer unges ret til at blive hørt - samtidig med, at kommunerne i samarbejde med unge i kommunen får udstrakt frihed til at beslutte, hvordan de bedst organiserer organet for ungeinddragelse.
- At der i udarbejdelsen af rammeloven diskuteres følgende temaer: Høringsret, ret til at stille forslag, aldersgrænser, økonomi, sekretariatsbistand, sammensætning og valg af rådsmedlemmer (herunder repræsentativitet), løbende inddragelse af unge, som ikke sidder i organet (fx gennem elevråd på folkeskoler, erhvervs- og ungdomsudannelser, lokalt foreningsliv og lignende), samt krav om faglighed i arbejdet med børne- og ungeinddragelse (fx at man arbejder ud fra anbefalinger for god børne- og ungeinddragelse).

Anbefalingerne er ikke kun Ungdomsringens, men blev vedtaget i samarbejde med 77 andre ungdomsorganisationer på DUF-delegeret møde den 3. december 2023, jf. INU alm. del – bilag 35.

8. Bente Boserup, forperson, Børnerådet

Det følger af FN's børnekonvention, at børn og unge har ret til at blive hørt i alle forhold, der vedrører dem. Det er derfor ikke et spørgsmål om, hvorvidt børn og unge skal inddrages i lokaldemokratiet, men hvordan vi bliver bedre til at inddrage børn og unge i beslutningsprocesser i lokaldemokratiet. Beslutninger der træffes på kommunalpolitisk niveau vil som den klare hovedregel angå forhold, som berører børn og unges liv. Byplanlægning, miljø- og klimatilpasning, offentlig transport og rammer for ungdomstilbud, skoler og daginstitutioner. For blot at nævne nogle. Det er en bunden opgave, at man lokalt sørger for at indrette rammer og processer, hvor børn og unge har mulighed for at komme med deres perspektiver.

Obligatoriske ungdomsråd i kommunerne

Børnerådet støtter anbefalingen om at gøre det lovpligtigt for alle kommuner i Danmark at have et ungdomsråd, som Netværket af Ungdomsråd (NAU), Ungdomsringsen og UNICEF Danmark også har anbefalet i et notat til Indenrigsudvalget i oktober 2023. Børn og unge lever hele liv – på tværs af kommunens forvaltningsområder. Derfor er det et skridt i den rigtige retning at invitere et ungdomsråd ind i beslutningsprocesser på tværs af områder.

I Børnerådet har vi en særlig opmærksomhed på, at man fra kommunalpolitisk hold gør sig umage med at indrette ungdomsråd, så de er tilgængelige for alle unge. Et ungdomsråd kan ikke repræsentere alle unge i kommunen, men vi skal gøre os umage for at opnå så bred en repræsentation som muligt i sammensætningen af ungdomsrådene. Derfor skal kommunerne være indstillede på at indrette processer, der passer til de unge og ikke blot vælge unge, der passer ind i processerne.

Når ungdomsråd gøres lovpligtige, er det derfor også afgørende, at der følger sekretariatsbistand og økonomi med til at løse opgaven.

Løbende inddragelse af unge med indsigt på specifikke områder

Ud over et ungdomsråd bør der være en særlig opmærksomhed på at inddrage unge, som har erfaringer med specifikke dele af kommunens forvaltning. Fx unge, som har været/er anbragt, unge som har fået tildelt fritidspas eller unge som har oplevet længerevarende skolefravær.

Det er vigtigt at gøre sig umage for at få perspektiver fra unge, som har særlige erfaringer med og perspektiver på helt konkrete områder af kommunens forvaltning. At inddrage mere sårbare unge stiller krav til indretning af processer, som passer til de unge. Til gengæld kan de bidrage med indsigter, som er med til at øge kvaliteten i indretningen af kommunens tilbud.

Gode inddragelsesprocesser kræver faglighed, ressourcer og mod

Fra Børnerådets undersøgelse af børneinddragelse i kommunerne fra 2021, kan vi se, at det, der særligt betyder noget ift. at lykkes med børneinddragelse er:

1. At inddragelsen har et politisk, strategisk og ledelsesmæssigt op-hæng
2. At kommunen prioriterer faglige kompetencer og kompetenceudvikling inden for børneinddragelse og proces
3. At man forud overvejer formålet med inddragelsen, fx hvilken rolle børn skal spille i processen, hvad de kan få indflydelse på og hvilken proces, der bedst understøtter det.

Derfor kræver det at inddragelsen prioriteres økonomisk og at man fastholder et vedvarende fokus på, at oparbejde kompetencer i kommunen til at inddrage børn og unge. I Børnerådet har vi udviklet [syv principper for god](#)

[børneinddragelse](#), som kan bruges som afsæt for at tilrettelægge gode inddragelsesprocesser.

Christiansborg bør vise vejen

I Børnerådet mener vi, at man fra Christiansborgs side bør vise vejen for kommunerne og lade børn og unge komme tættere på de nationalpolitiske beslutningsprocesser. I Børnerådet bistår vi meget gerne med rådgivning og bistand i forhold til at indrette gode ungeinddragelsesprocesser. Lad os efterleve et moderne børnesyn og give unge en stemme til gavn for de unges demokratiske selvtilid og kvaliteten og rummeligheden af vores demokrati.

9. Jakob Næsager (KF), medlem af KL's Børne- og Undervisningsudvalg og børne- og ungdomsborgmester i Københavns Kommune

- KL ser rigtig mange stærke ungeråd i kommunerne. De erfaringer, der bliver skabt her, er forhåbentlig også med til at sikre aktiv deltagelse i samfundet og demokratiet på sigt og ind i voksenlivet.
- Det er vigtigt, at vi ser bredt på, hvad ungeinddragelse dækker over, så det ikke blot bliver et spørgsmål om ungeråd eller ej. Der er mange måder at skabe muligheder for unge at deltage og engagere sig i ens lokalområde.
- KL er helt enige i, at ungeråd og ungeinddragelse er afgørende. Men det er vigtigt at tage højde for de lokale forhold og praktikker samt den kommunale frihed. Derfor ser KL ikke anledning til lovpligtige ungeråd.